

การประยุกต์ใช้หลักโหราศาสตร์ตามแนวพระพุทธศาสนา An Application of Astrology based on Buddhism

พระครูสุภัทรวิชิตานุกุล

พูนชัย ปันนียะ, เทพประวิณ จันทรแรง, เยื้อง ปันนิงเพ็ชร

Phakru Suphatrawachiranukul

Phoonchai Pathiya, Thepprawin Chanreang, Yueng Pannengpetch

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus

Corresponding Author,

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาที่มาของโหราศาสตร์และคำสอนของพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์ 2) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้คำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับหลักโหราศาสตร์ และ 3) เพื่อวิเคราะห์การนำหลักคำสอนพระพุทธศาสนาในการประยุกต์ใช้กับหลักโหราศาสตร์ของโหราจารย์

ผลการวิจัยพบว่า วิชาโหราศาสตร์ไทยได้รับอิทธิพลมาจากวิชาโหราศาสตร์อินเดียโบราณ ในพระไตรปิฎกมีเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องโหราศาสตร์ปรากฏในหลายแห่ง ในพระพุทธศาสนาไม่ได้สอนให้เชื่อในโหราศาสตร์ พระพุทธเจ้าทรงห้ามนำมาใช้ในการทำนายทายทัก แต่มีพุทธานุญาติให้พระภิกษุเรียนนัก্ষัตร์เพื่อประโยชน์ในการสวดพระปาฏิโมกข์ และบอกกล่าวประชาชนในเรื่องวันเวลา อย่างไรก็ตาม การทำหน้าที่โหราจารย์ของพระสงฆ์เป็นอีกหนึ่งบทบาทในการสั่งสอนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมไทย

การประยุกต์ใช้คำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับหลักโหราศาสตร์ พบว่า โหราจารย์ใช้หลักโหราศาสตร์ผสมผสานหลายสาขา และประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมและหลักจิตวิทยาประกอบการทำนาย เช่น กฎแห่งกรรม ศรัทธา 4 กาลามสูตร กุศลกรรม อกุศลกรรม ปฏิจจสมุบาท การใช้หลักกัลยาณมิตรและพรหมวิหาร 4 เพื่อให้การสงเคราะห์และแนะนำให้ผู้รับคำทำนายปฏิบัติตนในเรื่องการให้ทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา

การนำหลักคำสอนพระพุทธศาสนาในการประยุกต์ใช้กับหลักโหราศาสตร์ของโหราจารย์พบว่า การแนะนำใช้ประชาชนเลี้ยงชีพที่สุจริต ดำเนินชีวิตโดยไม่ประมาท คุณค่า

ของโหราศาสตร์ ได้แก่ การวางแผนการดำเนินชีวิต การสร้างขวัญกำลังใจ การให้คำปรึกษา การเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และประโยชน์ของวิชาโหราศาสตร์ คือ การทำให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น การดำรงชีพอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ความเข้าใจเรื่องกฎแห่งกรรม และความเพียรพยายามด้วยตนเอง

คำสำคัญ: โหราศาสตร์, พระพุทธศาสนา, การประยุกต์ใช้

Abstract

This research has three objectives: 1) to study the origin of astrology and Buddhist teachings related to astrology, 2) to study the application of Buddhist teachings related to astrology, and 3) to analyze the application of the principles. Buddhist teachings in an application to astrology of astrologers.

The results of the research showed that Thai astrology was influenced by ancient Indian astrology. In the Tipitaka there are stories about astrology appearing in many places. In Buddhism it is not taught to believe in astrology. The Lord Buddha forbid this use in divination, guessing but allowed the monks to study the zodiac for the benefit of praying the miracle and informing people about the day and time. However, the role of the monk's astrologer is another role in teaching and spreading Buddhism in Thai society.

In applying the Buddhist teachings related to astrology, it was found that astrologers used a combination of various disciplines. And applied the principles of Buddhism and psychology for divination such as the law of karma, faith, how to deal with doubtful matters, wholesome course of action, unwholesome course of action, the Dependent Origination, and the use of the qualities of a good friend and holy abiding's to provide relief and instruct the prophecy to practice in The meritorious action consisting in giving or generosity, meritorious action consisting in observing the precepts or moral behaviour and the meritorious action consisting in mental development.

In applying the Buddhist doctrine to the astrology of astrologers, it was found that the introduction of honest living people Live without

negligence. The value of astrology is planning for life. Morale building Consultation Being a mental bond and the benefit of astrology is to understand one-self and others. Living with others appropriately Understanding of the law of karma and perseverance.

Keywords: Astrology, Buddhism, Application

บทนำ

โหราศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เป็นทางออกสำหรับความเชื่อและการเยียวยารักษา อารมณ์และจิตใจของมนุษย์มานับตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ก่อนยุคพุทธกาล ซึ่งบางอย่างก็มีความขัดแย้งกับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาที่สอนให้เชื่อในผลของการกระทำ (กรรมลิขิต) เชื่อความเพียรพยายามของตนเอง จะดีหรือชั่วอยู่ที่ผลของการกระทำ (ยอดธง ทับทิวไม้, 2537) ดังนั้น ในวิถีชีวิตด้านหนึ่งของมนุษย์ เรื่องหนึ่งที่มีมนุษย์ถือเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นสิ่งที่มีผลต่อชีวิตค่อนข้างมาก คือ การพยากรณ์ หมายถึง ทำนายหรือคาดการณ์โดย อาศัยหลักวิชา และหมายถึงชื่อคัมภีร์โหราศาสตร์ว่าด้วยการทำนาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) เป็นศาสตร์ที่อยู่คู่กับสังคมไทยมานานหลายปี ถือเป็นวิทยาการขั้นสูงที่มีประวัติความเป็นมาก่อนสมัยพุทธกาลหลายร้อยปี โดยเฉพาะประเทศอินเดีย เป็นประเทศที่ได้ชื่อว่า เป็นต้นตำรับหรือเป็นต้นแบบที่สำคัญในเรื่องของโหราศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิต และต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก เพราะในสังคมอินเดียผู้ที่จะได้ศึกษาวิชานี้ได้มีแต่เฉพาะบุคคลที่อยู่ในวรรณะพราหมณ์และกษัตริย์เท่านั้น ส่วนบุคคลที่อยู่ในวรรณะอื่นไม่มีโอกาสได้ศึกษา ศาสตร์สาขานี้ (เอื้อน มณเฑียรทอง, 2561) ในอดีตสังคมไทยได้ให้ความสำคัญแก่โหราศาสตร์ มาตั้งแต่สมัยสุโขทัย กรุงศรีอยุธยาและกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมีการสืบทอดกันมาและมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ มีหลักศิลาจารึกถึงการคำนวณฤกษ์ยาม วัน เดือน ปี ข้างขึ้น ข้างแรมไว้ ซึ่งโหราศาสตร์แต่เดิมนั้นกำเนิดขึ้นเพื่อรับใช้ชนชั้นปกครอง ซึ่งก็คือ ชนชั้นกษัตริย์ ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฆราวาสโดยเฉพาะ นอกจากนั้นก็ยังมีชนชั้นบรมครู ซึ่งเป็นครูบาอาจารย์ของกษัตริย์ที่มีโอกาสได้ศึกษาศาสตร์นี้ เช่น พระยาสิทธิ ในสมัยสุโขทัย พระยาโหราธิบดี ในสมัยอยุธยา รัชกาลที่ 1 และรัชกาลที่ 4 สมัยรัตนโกสินทร์ สมเด็จพระสังฆราช อาทิ สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส (เอื้อน มณเฑียรทอง, 2561) กล่าวได้ว่าโหราศาสตร์ได้ถูกนำมาใช้ในลักษณะของการให้คำปรึกษา และการทำนายพยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์บ้านเมือง รวมถึงชะตาชีวิตของผู้ปกครองด้วย เช่น การสงครามครั้งนี้

จะได้รับชัยชนะหรือความพ่ายแพ้ การเพาะปลูกปีนี้จะได้ผลดีหรือไม่ ตลอดจนมีการกำหนดฤกษ์ยามในพิธีการต่างๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันคนไทยส่วนใหญมีความผูกพันกับวัดและบ่อน้ำที่คนส่วนใหญ่ไปวัดเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา หรือไปหาพระสงฆ์เพื่อขอฤกษ์ยามในงานมงคลต่างๆ เช่น ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ การบรรพชาอุปสมบท ฯลฯ เป็นต้น แต่ในยุคปัจจุบันนี้โหราศาสตร์ไม่ใช่แค่เรื่องของการทำนาย หรือการพยากรณ์เพื่อพิธีการต่างๆ แต่โหราศาสตร์ได้กลายมาเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมไทยได้ใช้เป็นที่ยึดเพื่อความมั่นคงทางจิตใจ และยึดเอามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

ถึงแม้การพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์จะมีหลักในการพยากรณ์ที่แตกต่างกันไปตามศาสตร์ความรู้ที่ได้รับถ่ายทอดและความรู้ความเชี่ยวชาญของแต่ละคน แต่ในความแตกต่างที่เหมือนกันคือการพยากรณ์ด้วยหลักวิชาโหราศาสตร์ ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ใช้สำหรับพยากรณ์โดยอาศัยการเคลื่อนที่ของดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และดาวพระเคราะห์ต่างๆ ในระบบสุริยจักรวาล ที่ว่าด้วยนักษัตริวิทยาเกี่ยวกับเวลา และความรู้ทางด้านดาราศาสตร์ ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่ถือกำเนิดมา โหราศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่ต้องอาศัยดาราศาสตร์เป็นหลักสำคัญในการพยากรณ์ (เทพย์ สาริกบุตร, 2511)

อย่างไรก็ตาม ในพระพุทธานุญาตกล่าวถึงวิชาโหราศาสตร์ไว้ในวินัยปิฎก จุลลวรรค ขุททกวัตตูลชั้นธกะ ว่าด้วยเรื่องไตร่จณานวิชา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2553) ทรงบัญญัติห้ามให้ภิกษุและสามเณรเรียน หากผู้ใดเรียน ถือเป็นอาบัติทุกกฏ และทรงห้ามการเลี้ยงชีพผิดทางด้วยไตร่จณานวิชา (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 9 ข้อ 22: 9) แต่ในวินัยปิฎก มหาวรรค ทรงอนุญาตให้ภิกษุเรียนปักษณา คือการเรียนปฏิทินทางจันทรคติ เพื่อประโยชน์ในการนับวันลงอุโบสถสวดปาฏิโมกข์ เพราะวันข้างขึ้น ข้างแรม สามารถกำหนดได้จากตำแหน่งดวงจันทร์บนท้องฟ้าได้ (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 6 ข้อ 187: 450-451) และในวินัยปิฎก จุลวรรค ทุติยภาค อารัณญกวรรค ทรงอนุญาตให้ภิกษุที่อยู่ในป่า ฟังเรียนทางนักษัตริทั้งหมด หรือบางส่วนไว้ และพึงเป็นผู้ฉลาดในทิศ (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 9 ข้อ 428-429: 350-352) เพื่อที่จะได้มีความรู้ทางดาราศาสตร์ และปฏิทินบ้าง รวมถึงทิศต่างๆ พอจะตอบปัญหาของชาวบ้านได้เท่านั้น ไม่ได้มุ่งหวังให้เรียน เพื่อการทำนายทายทัก หรือหาฤกษ์ยาม จะเห็นได้ว่า พระพุทธเจ้าไม่ทรงสนับสนุนให้เชื่อถือในคำทำนายทายทัก แม้แต่พุทธบริษัทเองก็ทรงตรัสว่า ‘ผู้นับถือพระรัตนตรัย ไม่พึงประกอบการทำอาถรรพณ์ การทำนายฝัน การทำนายลักษณะ หรือแม้การดูฤกษ์ยาม ไม่พึงเรียนการทำนายเสียงสัตว์ร้อง’ (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 29 ข้อ 162: 454)

ด้วยเหตุนี้การศึกษาทัศนะของพุทธศาสนาเถรวาทที่มีต่อวิชาโหราศาสตร์ จึงเป็น

เรื่องที่น่าสนใจศึกษาค้นคว้าพิจารณาอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นว่า แท้ที่จริงแล้วพระพุทธศาสนามีทัศนะไว้อย่างไร เพราะเหตุที่โหราศาสตร์เป็นวิชาที่ได้รับความสนใจมากขึ้นในปัจจุบัน และมีบทบาทอย่างมากในสังคมไทย ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาเรื่องโหราศาสตร์ให้เข้าใจ เพื่อชี้แนะให้มีความเชื่อในเรื่องนี้อย่างถูกต้อง โดยใช้หลักการทางพระพุทธศาสนาเป็นกรอบอ้างอิงในการพิจารณาข้อเท็จจริง โดยผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์และนำหลักพุทธธรรมมาอธิบายควบคู่กัน เช่น หลักกรรมและผลของกรรม ที่นักโหราศาสตร์มักจะอ้างถึง หลักนิยาม 5 อันเป็นการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของธรรมชาติ หลักความเพียรและการพึ่งตนเอง ที่พระพุทธศาสนาเกรวาทเน้นมากกว่าการที่จะยอมรับชะตากรรมและบุคลิกมีเสรีภาพที่จะเลือกกระทำได้ด้วยเจตนาที่ประกอบด้วยกุศลหรืออกุศลของตนเอง รวมทั้งหลักในการวิเคราะห์ความเชื่อ ได้แก่ กฎแห่งกรรม กาลามสูตร 10 หลักศรัทธา ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์ถึงความเกี่ยวข้องหรือขัดแย้งกันกับหลักพุทธธรรม ซึ่งจะให้ได้แนวทางในการวิเคราะห์การนำวิชาโหราศาสตร์ไปใช้อย่างถูกต้องตามหลักการของพระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาที่มาของโหราศาสตร์และคำสอนของพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์
2. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้คำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับหลักโหราศาสตร์
3. เพื่อวิเคราะห์การนำหลักคำสอนพระพุทธศาสนาในการประยุกต์ใช้กับหลักโหราศาสตร์ของโหราจารย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการรวบรวมข้อมูลเอกสารในชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) และชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) และการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มโหราจารย์ที่เป็นพระภิกษุ และกลุ่มโหราจารย์ที่เป็นฆราวาส จำนวน 10 รูป/คน มีขอบเขตการศึกษา แยกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) การศึกษาประวัติของโหราศาสตร์และคำสอนของพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับหลักโหราศาสตร์ 2) การประยุกต์ใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับหลักโหราศาสตร์ และ 3) การนำ

หลักพุทธธรรมในการประยุกต์ใช้กับหลักโหราศาสตร์ของโหราจารย์ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ หลักการใช้โหราศาสตร์กับคำสอนพระพุทธศาสนา หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นักโหราศาสตร์นำไปใช้ ศาสตร์อื่นๆ การนำไปใช้ในโหราศาสตร์ คุณค่าของโหราศาสตร์ต่อการดำเนินชีวิต และอิทธิพลของโหราศาสตร์ต่อสังคมไทย เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัย

1. ประวัติของโหราศาสตร์และคำสอนของพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับหลักโหราศาสตร์

โหราศาสตร์ เป็นวิชาว่าด้วยการพยากรณ์ และการทำนายโชคชะตาของบุคคล รวมไปถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยอาศัยการโคจรของดาวพระเคราะห์ต่างๆ เป็นองค์ประกอบ มีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต คือ คำว่า “อโ” แปลว่า กลางวัน และคำว่า “ราตรี” แปลว่า กลางคืน ย่อลงเหลือเพียงคำว่า “โหรา” (Hora) มาจากคำว่า “อโหราตรี” (Ahoratri) ในภาษาสเปนคำว่า “Hora” จะออกเสียงว่า “Orah” ซึ่งแปลว่า นาฬิกา หรือชั่วโมง และในภาษาละติน “Hora” ก็แปลว่า ชั่วโมงเหมือนกัน เพราะฉะนั้นคำว่า “โหราศาสตร์” จึงแปลว่า ตำราที่ว่าด้วยการคำนวณซึ่งกล่าวถึงเหตุอันเกิดแต่ดวงดาว (หลวง อรรถาภิธานธรรมประวรรต (วิเชียร จันทรหมอม), 2516) ยังมีอีกคำที่ใช้แทนโหราศาสตร์ คือ โยติยศาสตร์ หรือ โขติยศาสตร์ มาจากคำว่า “โชติ” แปลว่า แสงสว่าง หรือดวงดาว (มานพ นักการเรือน, 2554) ซึ่งแปลว่า “วิชาที่ว่าด้วยแสงสว่างหรือดวงดาว”

วิชาโหราศาสตร์นั้นมีการศึกษากันมายาวนาน สืบค้นจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่า กำเนิดมาจากบาบิโลเนียบริเวณลุ่มแม่น้ำยูเฟรติสและไทกริส (Euphrates and Tigris) ในปัจจุบันคือบริเวณที่ตั้งของประเทศอิรักในตะวันออกกลาง มอร์ริส จาสโตรว์ (Morris Jastrow) ศาสตราจารย์แผนกภาษาเซไมท์ แห่งมหาวิทยาลัยเพนน์ซิลวาเนียได้กล่าวไว้ในหนังสือ “ศาสนาของบาบิโลเนียและแอสซีเรีย” The Religion of Babylonia and Assyria) ว่า “ระบบจักรราศีทั้งปวงเกิดมาจากโรงเรียนดาราศาสตร์บาบิโลเนีย” (ประยูร พลอารีย์, 2521) ในแหล่งอารยธรรมเก่าแก่หลายแห่งทั่วโลก เช่น อารยธรรมชาวเมโสโปเตเมีย ชาวคาลเดีย ชาวบาบิโลเนีย และชาวอียิปต์ ต่างก็มีร่องรอยของความรู้ทางดาราศาสตร์และโหราศาสตร์ โดยมีความเชื่อว่า ท้องฟ้า โลก และ อากาศ เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดขึ้น (ประพันธ์ เตะละกุล, 2543) ส่วนโหราศาสตร์ไทยเป็นวิชาที่มาจากคัมภีร์พระเวทในศาสนาพราหมณ์ที่มีอยู่ก่อนพุทธศาสนา ซึ่งในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้า

ก็ทรงมีพุทธานุญาตให้พระภิกษุเรียนรู้วิชาโหราศาสตร์ในเรื่องฤกษ์ยาม เพื่อจะได้รู้เวลาอุโบสถสังฆกรรม ส่วนโหราศาสตร์ไทยนั้นมิมีมาแต่ครั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี พระยาสิทธิทรงเชี่ยวชาญในคัมภีร์สุริยยาตร์ ปรากฏอยู่ในหลักศิลาจารึกหลักที่ 4 และหลักที่ 5 ในยุคต่อมา พระมหากษัตริย์ไทยทรงเลือกใช้ให้เหมาะกับพระราชกรณียกิจต่าง ๆ อาทิ พระบรมราชาภิเษก การทำศึกสงคราม ผังเสาสถักเมือง ฤกษ์สร้างพระนคร ดังนั้น โหราศาสตร์กับสังคมไทยนั้นจึงแยกจากกันไม่ออก ในสมัยโบราณ การดำเนินชีวิตของบุคคลหรือเหตุการณ์บ้านเมือง โหราศาสตร์จะนำมาใช้โดยแสดงออกในรูปของพิธีกรรม ความเชื่อและวัฒนธรรม ประเพณี ตั้งแต่การเกิด การมีคู่ครอง การทำบุญอายุ การประกอบอาชีพการงาน ตลอดจนถึงพิธีการตาย

ในทางพระพุทธศาสนาพระพุทธองค์ไม่ได้ทรงสอนให้เชื่อในอิทธิพลของดวงดาว แต่ทรงสอนให้เชื่อในเรื่องของกรรม หรือ อีกนัยหนึ่งหมายถึงการกระทำอันประกอบด้วยเจตนาของบุคคลอธิบายได้ถึง ความสัมพันธ์ของกรรม กับหลักนิยาม คือ เป็นการอธิบายถึงกฎธรรมชาติ อันเป็นกฎที่เป็นไปเองตามเหตุปัจจัย เป็นหลักของความจริง 5 ประการ อันประกอบด้วย อุตุนิยาม พินนิยาม จิตนิยาม กรรมนิยาม และ ธรรมนิยาม ดังนั้น พระพุทธองค์จึงไม่ทรงสนับสนุนให้ยึดถือในเรื่องโหราศาสตร์ยาม หรืออิทธิพลของดาวนักษัตร ทรงให้ยึดถือในเรื่องของกรรม และการกระทำ ทรงตรัสว่า ถ้ากระทำดีในเวลาใด เวลานั้นก็เป็นโหราศาสตร์ที่ดีแล้วและยังทรงให้ข้อคิดในเรื่องเกี่ยวกับโหราศาสตร์ยามไว้ว่า “ประโยชน์ได้ล่วงเลยคนโง่เขลาที่มัวคอยฤกษ์ยามอยู่ ประโยชน์นั้นแหละเป็นฤกษ์ของประโยชน์ ดวงดาวทั้งหลายจะทำอะไรได้” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 27 ข้อ 49: 20) พระพุทธเจ้าทรงมีข้อยกเว้นให้เฉพาะพระภิกษุที่อยู่ป่า หรืออยู่ในเขตใกล้ชิดกับชาวบ้าน ศึกษาในเรื่องของดาวนักษัตรได้เพื่อเป็นประโยชน์ในการลงอุโบสถ มิใช่นำมาใช้ในการทำนายทายทักอันเป็นความประหลาดที่ไม่เหมาะสมกับสมณสาธูปพึงกระทำ ทรงมีพุทธานุญาตให้กระทำเฉพาะสิ่งที่ไม่ขัดต่อความเป็นสมณะ เพราะชาวบ้านหวังฟังพระภิกษุในด้านความรู้และความเป็นอยู่ เพื่อความมั่นใจและสบายใจในการใช้ชีวิตประจำวัน เนื่องจากคนอื่นเคยในสมัยนั้น ยังคงอยู่ภายใต้อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ซึ่งยกทุกอย่างให้เป็นเรื่องของเทพเจ้าบันดาลให้เกิดขึ้น ทั้งความดี ความยั่งยืน เป็นสุขมงคล และความตกต่ำเสียหาย อันเป็นอวมงคล คนจึงมีหน้าที่ทำให้เทพเจ้าพึงพอใจจึงจะได้รับสิ่งที่ดีตอบแทน ในขณะที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนให้เข้าใจในเรื่องของกรรม คือการกระทำของบุคคล ทำสิ่งใดก็ได้รับผลเช่นนั้น ทุกสิ่ง ทุกอย่าง มีการเกิดขึ้น มีการดำรงอยู่ และมีการสิ้นสลายไป เป็นธรรมดา ดังนั้นแนวคิดในเรื่องโหราศาสตร์ตามที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา จึงเป็นการศึกษาเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ตามที่กล่าว

มาแล้ว มิได้นำมายึดถือแต่ประการใด

2. การประยุกต์ใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับหลักโหราศาสตร์

หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาโหราศาสตร์ อาทิ หลักกรรม หลักศรัทธา 4 หลักนิยาม 5 หลักกุศลกรรมมอกุศลกรรม หลักกาลามสูตร หลักบุญ-บาป หลักปัจจุสมุปบาท อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้ร่วมกันระหว่างความเชื่อทางพุทธศาสนากับความเชื่อทางโหราศาสตร์ จะต้องแบ่งแยกคติความเชื่อออกเป็นสองลักษณะ คือ ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา และความเชื่อทางโหราศาสตร์ที่จะแสดงให้เห็นความสอดคล้องและความแตกต่างกัน คือ ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เชื่อในกรรม และการให้ผลการพยากรณ์ มีที่มาจากเหตุแห่งการกระทำ มีการส่งผลของการกระทำทั้งดีและไม่ดี เช่น การบำเพ็ญบารมีของพระพุทธองค์อย่างต่อเนื่องส่งผลให้ได้เป็นพระพุทธเจ้า ส่วนความเชื่อทางโหราศาสตร์ เชื่อในหลักการของโหราศาสตร์การพยากรณ์มีที่มาจากการโคจรของดวงดาว ผลมีทั้งดี และไม่ดี ในช่วงเวลานั้น หลักเสียงไม่ได้แต่ป้องกันได้ พระพุทธศาสนาเชื่อในกุศล คือ การทำดี ไม่ว่าเวลาใดก็เป็นมงคลทั้งนั้น ประโยชน์ขึ้นอยู่กับผู้กระทำไม่ต้องรอฤกษ์ ไม่เชื่อเรื่องฤกษ์ยาม ส่วนโหราศาสตร์เชื่อในฤกษ์ คือเวลาที่ตีมาช่วยส่งเสริมให้เกิดมงคลกับชีวิตและกิจการที่ทำแก้ไข อัมภมค พระพุทธศาสนาเชื่อในศรัทธา 4 ส่วนโหราศาสตร์เชื่อในผลของการพยากรณ์ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น แต่เป็นการเตรียมพร้อมที่จะรับกับสถานการณ์นั้นได้อย่างมีสติ พระพุทธศาสนาเชื่อในกุศลกรรมมอกุศลกรรม บุญ-บาป ส่วนโหราศาสตร์เชื่อในความไม่ประมาท รูปของดวงชาตาที่ตั้งขึ้นจะบอกถึงข้อบกพร่อง และข้อที่ดี เป็นการป้องกันทางที่เสีย เช่น ในพื้นดวงมีอุปัทวเหตุ ให้ระวังมีสติ ไม่ประมาทต่อการเกิดอุบัติเหตุ

การประยุกต์ใช้หลักโหราศาสตร์ได้เน้นไปในเรื่องการพยากรณ์ การยามที่เป็นมงคล เนื่องจากชาวพุทธยังมีความเชื่อในเรื่องบาป บุญคุณโทษ เชื่อในกรรม เชื่อในผลการกระทำดีทำให้เกิดความสบายใจ มีความมั่นใจในภาวะที่ต้องเสี่ยงหรือมีความไม่แน่ใจในชีวิต เพื่อให้โหราศาสตร์นั้นบริสุทธิ์ บังเกิดประสิทธิผลในทางเป็นมงคลกับผู้ที่นำโหราศาสตร์ไปใช้ จะเห็นได้ว่าในสังคมไทยยังนิยมและเชื่อถือในเรื่องโหราศาสตร์ยามกันอยู่มาก และมักจะนำมาประกอบกับการทำบุญทางศาสนาไปพร้อมกันเช่นโหราศาสตร์ในการเปิดบริษัท โหราศาสตร์ในการทำบุญขึ้นบ้านใหม่ โหราศาสตร์ในการประกอบพิธีมงคลสมรส จะมีการนิมนต์พระภิกษุมารับพระพุทธรูปแล้วจึงดำเนินการตามโหราศาสตร์ที่โหรให้มา ทำให้ได้ข้อคิดว่าหลักสำคัญที่เป็นที่พึ่งและที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวพุทธคือพระพุทธศาสนา เพราะชาวพุทธเชื่อว่าสิริมงคลทั้งหลายบังเกิดขึ้นเพราะพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ

แล้วพิธีการอื่นๆ ถึงจะตามมา จึงสรุปได้ว่า ความเชื่อในเรื่องโหราศาสตร์ยังส่งผลต่อชาวพุทธ แต่เป็นการผสมผสานกันในด้านการทำบุญทางพระพุทธศาสนาด้วย เป็นไปในด้านขวัญกำลังใจ เพิ่มความเชื่อมั่นในทุกกิจการที่ประกอบความเชื่อในเรื่องโหราศาสตร์ยามของสังคมไทย เหมือนเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ที่จะต้องประกอบเพราะการได้รับสิ่งที่เหมาะสม การเริ่มต้นในวัน เวลาที่ดี ชาวพุทธจะมีความเชื่อว่าเป็นมงคลของชีวิตโดยเฉพาะผู้ที่ให้โหราศาสตร์เป็นผู้ที่มีความรู้ในวิชานี้ จะทำให้ผู้ที่ได้รับโหราศาสตร์ไปบังเกิดความเชื่อมั่นในการประกอบกิจการนั้นๆ ให้สำเร็จลุล่วง สิ่งที่สำคัญในการให้โหราศาสตร์คือ ผู้ให้โหราศาสตร์ต้องมีความรู้เป็นอย่างดีในหลักการวางโหราศาสตร์ตามคัมภีร์โหราศาสตร์ไทย ต้องมีความละเอียดรอบคอบในการคำนวณ หลีกเลี่ยงกฎเกณฑ์ที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อดวงโหราศาสตร์ เพื่อผลที่จะได้บังเกิดกับผู้ที่ได้รับโหราศาสตร์ไปประกอบกิจการ ในส่วนของผู้ที่ได้รับโหราศาสตร์มาก็ควรมีวิจารณญาณที่ดีในการดำเนินการ และพิธีในการประกอบโหราศาสตร์นั้น ส่วนที่นำความเสียหายมาสู่กิจการ ส่วนมากมิใช่เพราะโหราศาสตร์แต่เป็นเพราะการขาดความเข้าใจที่ดีในการให้ผลของโหราศาสตร์ และการกระทำของบุคคลผู้ใช้โหราศาสตร์นั้น ตามคัมภีร์ของการให้โหราศาสตร์จะกล่าวถึงผลที่ปรากฏให้เห็นตั้งแต่เริ่มประกอบพิธีโหราศาสตร์ที่เป็นเช่นนี้ เพราะกระแสที่สัมพันธ์กันของดาวนักษัตรโหราศาสตร์ที่โคจรในท้องฟ้าที่เรียกว่า นกตลและพลังของผืนดินที่เรียกว่าภูมิิตล มีความสอดคล้องกันผู้ที่ประกอบพิธีในโหราศาสตร์นั้นเป็นผู้ที่มีบุญบารมี เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ

ดังนั้น การให้คำปรึกษาทางโหราศาสตร์ มีลักษณะสอดคล้องกับหลักพระพุทธศาสนาที่เน้นความเป็นกัลยาณมิตรธรรม 7 โดยผู้ให้การปรึกษามีทักษะของความเป็นกัลยาณมิตรธรรม 7 เป็นเสมือนใบเบิกทางหรือกุญแจไปสู่สัมพันธภาพอันดี ผู้ให้การศึกษาได้รับความไว้วางใจ เป็นแรงบัลดาลใจ และจงใจ เป็นแบบอย่างแก่ผู้รับคำปรึกษาได้ ส่วนขั้นตอนเข้าสู่การวิเคราะห์และแก้ปัญหาต้องอาศัยหลักสัปปริสาธรรม เป้าหมายของการให้การศึกษาทางโหราศาสตร์ พบว่า การให้คำปรึกษาทางโหราศาสตร์ มีขั้นตอนเดียวกับการกระบวนการให้การศึกษาทางพระพุทธศาสนาและกระบวนการทางจิตวิทยา กล่าวคือ ในแง่พุทธจิตวิทยามีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาศักยภาพคุณธรรมที่ส่งเสริมการพึ่งตนเองในที่สุดของผู้ให้คำปรึกษา การให้การศึกษาที่มีประสิทธิภาพจึงสามารถพัฒนาพลหรืออินทรีย์ของผู้รับการปรึกษามีพัฒนาการยิ่ง ๆ ขึ้น ทั้งด้านศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ และปัญญา กล่าวคือในกระบวนการปรึกษาผู้ให้การศึกษาต้องช่วยเหลือให้ผู้รับคำปรึกษาศรัทธาในตัวเองในการแก้ปัญหา มีความหวังไม่ท้อแท้ สิ้นหวังต่อตัวเอง ผู้ให้คำปรึกษาต้องสามารถเรียกศรัทธาให้เกิดกับตนเอง เพื่อผู้รับคำปรึกษาจะได้เชื่อและปฏิบัติตามคำแนะนำ จากนั้นต้อง

ให้ผู้มีปัญหาเกิดความเพียร (วิริยะ) ไม่ท้อถอย มีใจมุ่งมั่นเพื่อที่จะปฏิบัติไปตามคำแนะนำ ปฏิบัติในทางที่ตนเลือก มุ่งมั่นไปตามพันธกิจ ไม่ย่อท้อต่อปัญหา และอุปสรรคจนกว่าจะ บรรลุเป้าหมาย สติ ความระลึกได้ต่อปัญหา เข้าใจต่อสาเหตุของปัญหา จดจ่อ ต่อวิธีการและ พฤติกรรมที่เหมาะสมซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการมุ่งต่อปัญหาร่วมกัน ศักยภาพของ สมาธิ ความตั้งใจแน่วแน่ จิตใจมั่นคง ไม่หวั่นไหว ฟุ้งซ่าน หรือเลิกล้มกลางคัน และที่สำคัญ ที่สุด ผู้ให้การปรึกษาต้องสามารถเป็นแรงจูงใจ เป็นแบบอย่าง และเสนอแนะฝึกฝนให้ผู้รับ การปรึกษารู้จักคิดให้ชัดเจน ทัวถึง ทั้งเข้าใจทั่วถึงต่อสภาพปัญหา (ทุกข์) เห็นชัดเจนถึงสาเหตุ ของปัญหา (สมุทัย) รู้วิธีที่จะพบปัญหาและทางสู่เป้าหมาย (มรรค) และรับรู้รสชาติของการ ปลอดจากปัญหาใดปัญหาหนึ่ง จนเกิดแรงจูงใจที่จะพัฒนาและขจัดปัญหาให้มีประสิทธิภาพ และครอบคลุมวิธีชีวิตยิ่ง ๆ ขึ้น ทั้งปัญหาส่วนตัว ครอบครัว หรือสังคม

3. การนำหลักพุทธธรรมในการประยุกต์ใช้กับหลักโหราศาสตร์ของโหราจารย์

เนื่องจากวิชาโหราศาสตร์ไทยมีหลักการและกฎเกณฑ์เฉพาะตัวของโหราจารย์ แต่ละคน โหราจารย์เกือบทุกท่านมักจะใช้หลักโหราศาสตร์หลาย ๆ สาขา และยังใช้หลัก พุทธศาสนา หลักจิตวิทยาที่เหมาะสม การใช้หลักสถิติ ทั้งจากการรวบรวมประสบการณ์ การให้คำปรึกษาที่กระทำมายาวนาน และการใช้หลักสถิติที่แต่งเป็นตำราทางโหราศาสตร์ รวมทั้งสถิติที่รวบรวมไว้โดยสื่อออนไลน์ ปัญหาที่โหราจารย์ให้ความสนใจจะมีหลากหลาย ครอบคลุมปัญหาทุก ๆ อย่างของผู้ขอรับคำปรึกษา ตั้งแต่ปัญหาเล็ก ๆ น้อย จนปัญหาขนาดใหญ่ หลักการทางโหราศาสตร์จึงมีลักษณะเชิงบูรณาการเรื่องพื้นฐานความเข้าใจมนุษย์เรื่อง กระบวนการให้การให้คำปรึกษาที่สอดคล้องกับหลักการเหตุผลทางจิตวิทยา พุทธศาสนาและ หลักปรัชญาต่าง ๆ หลักการเหตุผลโดยรวมของการให้คำปรึกษาทางโหราศาสตร์

การนำวิชาโหราศาสตร์ไปประยุกต์ในชีวิตประจำวัน สามารถนำไปประยุกต์ใน ชีวิตประจำวันเพื่อการปฏิบัติตนตามหลักพระพุทธศาสนา การประยุกต์ในชีวิตประจำวันเพื่อ การเลี้ยงชีพที่สุจริต และการประยุกต์ในชีวิตประจำวันเพื่อกำหนดชีวิตโดยไม่ประมาท ซึ่งการใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการให้คำปรึกษากับผู้รับบริการ เป็น ไปตามหลักโหราศาสตร์อย่างถูกต้องตรงตามหลักวิชา และจรรยาบรรณของโหราจารย์ ส่วน พระภิกษุผู้มุ่งสู่การปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ ควรมีความรู้เรื่องนี้ไว้บ้าง เพื่อจะได้สั่งสอนผู้คน ให้วางท่าทีอย่างถูกต้องในเรื่องนี้ ส่วนพระภิกษุที่มีความรู้ทางด้านนี้ ควรใช้ให้สอดคล้อง กับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เพราะชาวบ้านย่อมยึดถือ และเชื่อมั่นในพระสงฆ์ เชื่อว่า โหราศาสตร์ที่ได้รับจากพระภิกษุเป็นมงคลอย่างยิ่งของชีวิต เท่ากับเป็นการอนุเคราะห์ เป็น ที่พึ่งทางใจให้กับชุมชนได้

คุณค่าของโหราศาสตร์ต่อการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย คุณค่าของโหราศาสตร์ต่อการวางแผนการดำเนินชีวิต การสร้างขวัญกำลังใจ การให้คำปรึกษา การเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม องค์ความรู้ที่เป็นศิลปวัฒนธรรม ในขณะสภาพของสังคมไทยปัจจุบัน ยังมีการผสมผสานทางวัฒนธรรม และมีความแตกต่างในเรื่องขนบธรรมเนียม และมีประเพณีประจำท้องถิ่น จึงมีความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับความเชื่อ เรื่องกรรมไม่ถูกต้องนัก ใครผู้ให้โหราศาสตร์ยังมีบริบทสำคัญในการให้คำปรึกษาเพิ่มความมั่นใจ การตัดสินใจที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เพื่อเป็นแนวทางให้กับการดำเนินชีวิตที่ดีสืบไป จึงควรมีการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของโหราศาสตร์กับขนบประเพณีของแต่ละท้องถิ่นที่มีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวัน และการให้พรศนะคติที่ถูกต้องกับชาวพุทธมีต่อความเชื่อโหราศาสตร์ไทย

ประโยชน์ของวิชาโหราศาสตร์ที่มีตนเองและสังคม สามารถสรุปได้ดังนี้ เพื่อประโยชน์สุขส่วนตัว ได้แก่ โหราศาสตร์สำหรับการดำเนินชีวิต ตั้งแต่เกิด มงคลสมรส การประกอบอาชีพ การสร้างบ้าน จนกระทั่งการตาย เพื่อประโยชน์ส่วนรวม หวังผลแห่งความมั่นคงวัฒนาถาวร ได้แก่ การสร้างเมือง การสร้างวัด เจดีย์ ฯลฯ เพื่อการประสิทธิในศิลปวิทยา และความสำเร็จอันเป็นมงคลกับชีวิต ได้แก่ อุปสมบท, ลาสิกขาบท, เรียนศิลปวิทยา, การลงนามทำสัญญาในเรื่องสำคัญ เพื่อการเพิ่มพลังพุทธานุภาพ, ธรรมานุภาพ และสังฆานุภาพ ได้แก่ การหล่อพระพุทธรูป การปลุกเสกโหราศาสตร์ประจุพระ, เรียนวิทยาอาคม, ลงประเจียดมงคลพิสมรทั้งปวง และเพื่อความเจริญ หวังผลให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ครอบครัวและตนเอง ได้แก่ ทำบุญขึ้นบ้านใหม่, เปิดร้านค้า, เปิดสถานที่ทำการ, เปิดกิจการต่าง ๆ กล่าวได้ว่า ประโยชน์ของวิชาโหราศาสตร์ที่แท้จริง คือการทำให้มีความเข้าใจในศักยภาพ ของตนเองและผู้อื่น จะทำให้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม เป็นการช่วยให้คำปรึกษาและช่วยให้เข้าใจกฎเกณฑ์ธรรมชาติมากขึ้น โดยเฉพาะการเข้าใจในเรื่องกฎแห่งกรรมและการเพียรพยายามช่วยเหลือตนเองโดยไม่หวังพึ่งโชคชะตาเท่านั้น

อภิปรายผล

การประยุกต์ใช้หลักโหราศาสตร์ตามแนวพระพุทธศาสนา จากงานศึกษาของนักวิจัยหลายท่าน มีความเห็นสอดคล้องกัน ดังนี้ พระมหาประคัตต์ อคฺคปญฺโญ (ชั่งแสง) มีความเห็นว่าชาวพุทธไทยมีความเชื่อเรื่องกรรมกันเป็นอย่างดี เพียงแต่ไม่รู้ว่าจะผลของกรรมนั้นจะให้ผลเมื่อไหร่และในลักษณะอย่างไร โหราศาสตร์จะช่วยให้ชาวพุทธสามารถเตรียมใจรับผลทั้งดีและร้ายที่อาจเกิดขึ้น (พระมหาประคัตต์ อคฺคปญฺโญ (ชั่งแสง), 2541: ก.)

เช่นเดียวกับ ศิริินญา นาคศัพท์ กล่าวว่า ชาวพุทธไทยในปัจจุบันเชื่อโหราศาสตร์ และกฎแห่งกรรมไปพร้อม ๆ กัน ในขณะที่ยืนยันว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ตามที่พระพุทธศาสนาสอนไว้ แต่ก็ยังมีความเชื่อในเรื่องโหราศาสตร์และใช้โหราศาสตร์เป็นส่วนประกอบในการพิจารณาตัดสินใจ ก่อนที่จะดำเนินกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง ประโยชน์ที่เด่นชัดของโหราศาสตร์คือ ช่วยในการทำความเข้าใจอุปนิสัยและศักยภาพของตนเอง รู้จุดอ่อนจุดแข็งของตนเพื่อการพัฒนาให้ดีขึ้นและถูกทิศทาง ช่วยให้เข้าใจผู้อื่น เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นอุปกรณ์ช่วยในการให้การปรึกษา และช่วยทำให้เข้าใจธรรมชาติมากขึ้นโดยเฉพาะเรื่องกรรม (รินญา นาคศัพท์, 2551: ก) เช่นเดียวกับ กฤติกาวัลย์ หิรัญสิ พบว่า ความสอดคล้องหลายประการระหว่างพระพุทธศาสนาเถรวาทและโหราศาสตร์ไทย คือ ความสอดคล้อง ในด้านความเชื่อ, ด้านคุณธรรม, ด้านจรรยาบรรณ และด้านการพยากรณ์ มีหลักคำสอน ในทางพระพุทธศาสนาที่อธิบายในทางโหราศาสตร์ได้ เช่น เรื่องของธาตุ 4, กรรมและวิภวของชีวิต โดยเฉพาะกฎแห่งกรรม (กฤติกาวัลย์ หิรัญสิ, 2545: ก) เช่นเดียวกับงานศึกษาของ วณฤดี วิวัชร พบว่า ชาวพุทธที่สนใจโหราศาสตร์ ส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อต่อหลักศรัทธา 4 เชื่อว่ากรรมมีจริง (กัมมสัทธา) เชื่อว่าสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามประสบอยู่ในปัจจุบันนี้ คือ ผลของกรรม (วิปากสัทธา) ที่เขาเหล่านั้นได้กระทำไว้ในอดีต ถ้าเขากระทำความดีแล้วย่อมได้รับผลนั้นไม่เร็วก็ช้า แต่ต้องได้รับแน่นอน (กัมมสัทธา) ยังมั่นใจอีกว่าสิ่งที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้และได้สั่งสอน นั่นคือความจริง (วณฤดี วิวัชร, 2554: ก) และในงานศึกษาของ อชิรพจนินา พลายนาค พบว่า หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้อง คือ นิยาม 5 กรรมกับการให้ผลของกรรม อีกทั้งเรื่องความเพียร และการมีเสรีภาพในการกระทำของมนุษย์ เหล่านี้ล้วนส่งผลและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์มากกว่าอิทธิพลจากอำนาจของดวงดาว ดังนั้น พระสงฆ์ที่ใช้โหราศาสตร์สามารถช่วยเหลือชาวบ้านที่มีความทุกข์ได้ แต่ควรใช้โหราศาสตร์ในฐานะเครื่องมือชักจูงไม่ใช่เป็นจุดหมายหลัก แม้ว่าการกระทำเช่นนี้จะผิดหลักพระธรรมวินัย แต่หากเพื่อประโยชน์สุขที่จะเกิดขึ้นแก่สังคมและผู้คนหมู่มาก พระสงฆ์บางรูปก็เห็นว่าควรทำ เพราะพุทธบริษัท 4 โดยเฉพาะอุบาสกอุบาสิกา ซึ่งเป็นคนส่วนมากของสังคมหากชักจูงพวกเขาเหล่านั้นให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมที่ถูกต้องแล้วก็ย่อมจะเป็นกำลังสำคัญในการปกป้องและทำนุบำรุง (อชิรพจนินา พลายนาค, 2553: บทคัดย่อ)

นอกจากนั้นแล้ว สิริ ศุภผล กล่าวว่า โหราจารย์ให้คำพยากรณ์ตามวิชาโหราศาสตร์ในเรื่องต่าง ๆ นั้น เป็นไปตามอาการหรือปัญหาของผู้ที่มาขอคำปรึกษา คือ ด้านการประกอบอาชีพหน้าที่การงานและความก้าวหน้าในงาน ธรรมประยุกต์ ใช้อิทธิบาท 4 ด้านความรัก ครอบครัวและคู่ครอง ธรรมประยุกต์ ใช้ฆราวาส 4 ธรรม 4 และพระ 4 องค์

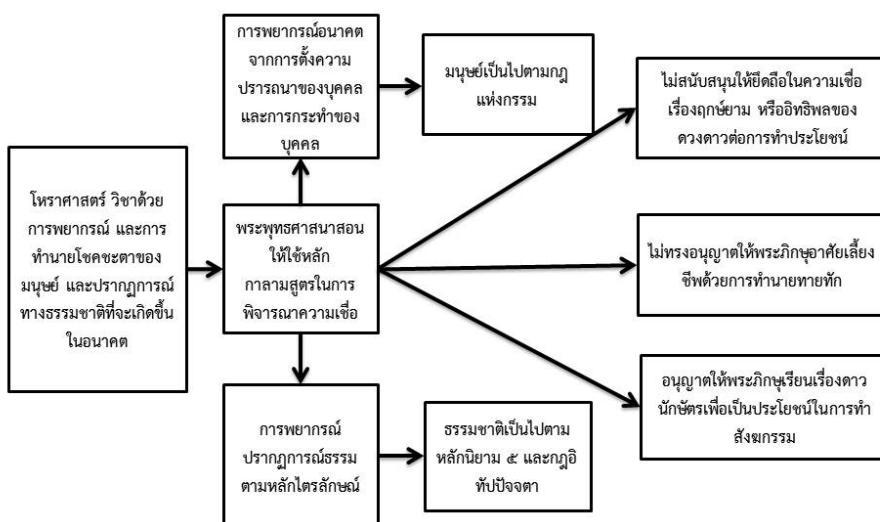
ด้านฐานะการเงินและความมั่นคงในการสร้างหลักฐาน ธรรมประยุกต์ใช้สัมปทา 4 เช่นเดียวกับ ฌัชชา ชินธิป ได้สรุปว่า การใช้โหราศาสตร์ในการตัดสินใจตัดสินใจในธุรกิจไม่ใช่เรื่องเสียหาย เนื่องจากสามารถกล่อมเกล้าให้คนเชื่อกฎแห่งกรรมมุ่งทำความดี อยู่ในศีลธรรม มีความสุขุมรอบคอบระมัดระวัง ไม่ประมาท ทำให้ชีวิตมีความหวังและกำลังใจ มั่นใจในการทำธุรกิจ และมีความอดทนต่ออุปสรรค (ฌัชชา ชินธิป, 2548: บทคัดย่อ) พระมหาทวีศักดิ์ ไกรบุตร จึงสรุปว่า พระพุทธศาสนาไม่ได้ปฏิเสธวิชาเหล่านี้ในระดับศีลธรรมจรรยา แต่ปฏิเสธในระดับมรรคผลนิพพาน อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้ก็ได้ฝังลึกอยู่ในจิตวิญญาณของคนไทยมานาน จึงเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมไทยจนไม่อาจแยกจากกันได้ (พระมหาทวีศักดิ์ ไกรบุตร, 2544: ก)

อย่างไรก็ตาม ในยุคปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ผู้คนส่วนหนึ่งในสังคมไทยกลับต้องการที่พึ่งทางจิตใจที่มากกว่าการนับถือตามหลักการที่แท้จริงของศาสนา นั่นคือ ความรู้สึกมั่นคงทางอารมณ์ ที่จะได้จากการปลอบประโลมใจของผู้นำทางจิตวิญญาณหรือนักพยากรณ์ต่างๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อการดำรงตน ซึ่งในงานศึกษาของ วัชร ทุมมานนท์ พบว่า คำพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ เป็นคำพูดที่มีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจของผู้รับบริการ การใช้ถ้อยคำที่แฝงด้วยคติสอนใจ ฟังแล้วสบายใจ คลายจากทุกข์ โดยการประยุกต์หลักทฤษฎาจากสุภาษิตเพื่อนำมาใช้ในการพยากรณ์ เป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ในด้านความคิด สภาพจิตใจ และการกระทำ รวมถึงทัศนคติและพฤติกรรมหลักทฤษฎาจากสุภาษิตที่นำมาประยุกต์นั้น มีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ เป็นคำพูดที่ถูกกาลเทศะคำพูดที่เป็นความจริง คำพูดที่สุภาพอ่อนหวาน คำพูดที่มีประโยชน์ และพูดที่ประกอบด้วยเมตตา ประโยชน์ที่สำคัญคือมีส่วนในการช่วยเสริมสร้างสังคมให้เกิดสันติสุขและทำให้บทบาทหน้าที่ของนักพยากรณ์มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่พึ่งของสังคมได้เป็นอย่างดี (วัชร ทุมมานนท์, 2555: 196-208) ทำให้วิชาโหราศาสตร์ในปัจจุบันได้พัฒนาเข้าสู่การผสมผสานศาสตร์และการประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังในงานศึกษาของ ราตรี ปิ่นแก้ว พบว่า การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมความเชื่อโหราศาสตร์ในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แบ่งได้ 3 ระยะ คือ ระยะแรก การผสมผสานความเชื่อโหราศาสตร์ กับวิทยาศาสตร์ (สถิติตัวเลข) ตัวเลข ระยะที่สอง การผสมผสานความเชื่อโหราศาสตร์ วิทยาศาสตร์ (สถิติตัวเลข) และเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ เช่น เว็บไซต์มหาหมอดู (www.mahamodo.com) และระยะที่สาม คือ การผสมผสานความเชื่อโหราศาสตร์ วิทยาศาสตร์ (สถิติตัวเลข) เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ และการบริหารจัดการตลาด เช่น เว็บไซต์โฮโรเวิลด์ (www.horoworld.com) ซึ่งผลการผสมผสานทางวัฒนธรรมในระยะที่สองและสามนี้ ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่หมอดูออนไลน์ โดยมีปัจจัยเกี่ยวกับธรรมชาติของสื่อสาร

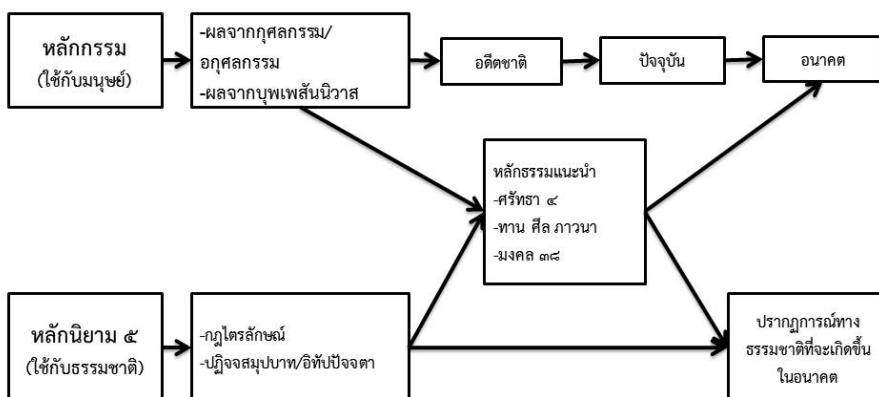
สนเทศ เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ ความต้องการของผู้ใช้บริการ และการบริหารจัดการตลาดเข้ามาเป็นตัวกำหนด ในขณะที่หมอดูออนไลน์มุ่งเน้นการบริหารจัดการตลาดที่ทันสมัยเพื่อการต่อยอดทางธุรกิจความเชื่อในโลกออนไลน์ (ราตรี ปิ่นแก้ว, 2554: บทคัดย่อ) นั้นแสดงให้เห็นถึงการปรับตัวครั้งสำคัญของวิชาโหราศาสตร์ในอนาคต และมุมมองการปรับตัวของพระพุทธศาสนาที่มีต่อวิชาโหราศาสตร์เช่นกัน

องค์ความรู้จากการวิจัย

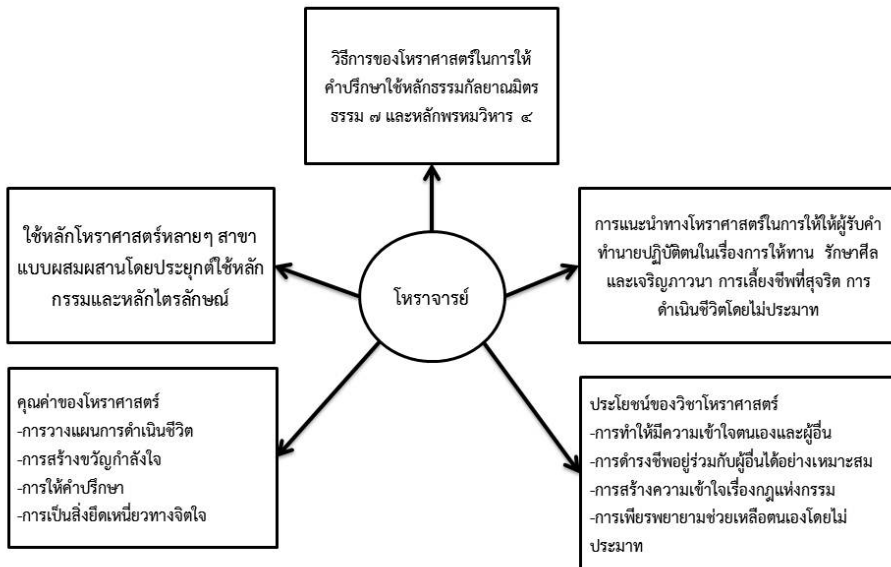
โหราศาสตร์และคำสอนของพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์

การประยุกต์ใช้คำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับหลักโหราศาสตร์

การนำหลักพุทธธรรมในการประยุกต์ใช้กับหลักโหราศาสตร์ของโหราจารย์

สรุป

สรุปได้ว่า ที่มาของโหราศาสตร์และคำสอนของพระพุทธรศาสนาที่เกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์ได้รับอิทธิพลมาจากโหราศาสตร์อินเดียโบราณ มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่ครั้งสมัยสุโขทัย ในพระไตรปิฎกมีเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องโหราศาสตร์ปรากฏในหลายแห่ง แต่ในพระพุทธรศาสนาไม่ได้สอนให้เชื่อในโหราศาสตร์ พระพุทธเจ้าสอนให้เชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรม แต่ทรงมีพุทธานุญาตให้พระภิกษุเรียนเรื่องนักษัตรเพื่อเป็นประโยชน์ในการลงอุโบสถ ทรงห้ามนำมาใช้ในการทำนายทายทัก อย่างไรก็ตาม การทำหน้าที่โหราจารย์ของพระสงฆ์เป็นอีกหนึ่งบทบาทในการสั่งสอนและเผยแผ่พระพุทธรศาสนาในสังคมไทย โดยโหราจารย์มักใช้หลักโหราศาสตร์หลายๆ สาขาแบบผสมผสาน และมีการใช้หลักพุทธธรรมและหลักจิตวิทยาประกอบการทำนาย เช่น กฎแห่งกรรม ศรัทธา 4 กาลามสูตร กุศลกรรมอกุศลกรรม บุญบาป ปฏิจจสมุปบาท การใช้หลักกัลยาณมิตรและหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อให้การสงเคราะห์และแนะนำให้ผู้รับคำทำนายปฏิบัติตนในเรื่องการให้ทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา สามารถนำไปใช้ในการเลี้ยงชีพที่สุจริต การดำเนินชีวิตโดยไม่ประมาท คุณค่าของโหราศาสตร์ได้แก่ การวางแผนการดำเนินชีวิต การสร้างขวัญกำลังใจ การให้คำปรึกษา การเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และประโยชน์ของวิชาโหราศาสตร์ คือ การทำให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น การดำรงชีพอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม การสร้างความเข้าใจเรื่องกฎแห่งกรรม และการเพียรพยายามช่วยเหลือตนเองโดยไม่ประมาท

บรรณานุกรม

- กฤตติกาวัลย์ หิริณฺสี. (2554). ศึกษาความสอดคล้องของหลักการพยากรณ์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทและวิชาโหราศาสตร์ไทย. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณัชชา ชินธิป. (2548). โหราศาสตร์กับการตัดสินใจทางธุรกิจ. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- เทพย์ สาริกบุตร. (2511). **โหราศาสตร์ปริทรรศน์ ภาค 1**. กรุงเทพมหานคร: เกษมบรรณกิจ.
- ประพันธ์ เตละกุล. (2543). **ดาราศาสตร์และอวกาศ**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประยูร พลอารีย์. (2521). **คัมภีร์สูตรพระเคราะห์สนธิ**. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนโหราศาสตร์กรุงเทพ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์.
- พระมหาทวีศักดิ์ ไกรบุตร. (2544). **ติรัจฉานวิชา : ศึกษาเชิงวิเคราะห์ทัศนะและแนวปฏิบัติในสังคมไทย**. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มานพ นักการเรียน. (2554). **พระพุทธศาสนากับความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยอดธง ทับทิมไม้. (2537). **โหราศาสตร์ เศรษฐกิจและการเมือง**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เดลฟี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- ราตรี ปิ่นแก้ว. (2545). **หมอดูออนไลน์: การสื่อสารความเชื่อโหราศาสตร์ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต**. **วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รินญา นาคศัพท์. (2551). **พุทธศาสนากับโหราศาสตร์. รายงานวิจัย**. วิทยาลัยศาสนศึกษา: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วณฤดี วิวัชฎ. (2554). **พฤติกรรมความเชื่อของชาวพุทธที่สนใจโหราศาสตร์ที่มีต่อหลักโหราศาสตร์และหลักศรัทธา 4**. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**.

- บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- วิชพร ทุมมานนท์. (2554). การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.* 4(ฉบับพิเศษ), 196-208.
- สิริ ศุภผล. (2560). การประยุกต์ใช้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาในวิชาโหราศาสตร์ : ศึกษากรณีพระมหานรงค์ นราสโร วัดสุทัศนเทพวรารามวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร. *วารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์.* 2(1), 150-160.
- หลวงอรรทวาทีธรรมประวรัต (วิเชียร จันทน์หอม). (2516). *โหราศาสตร์นิเทศ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร: โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา.
- อชิรพจนิชา พลายนาค. (2553). การใช้โหราศาสตร์เป็นวิถีทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา. *วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต*. คณะอักษรศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เอื้อน มณเฑียรทอง. (2561). *พระคัมภีร์โหราศาสตร์ศิลปาคม ภาค 1*. พระนคร: กรุงเทพมหานคร การพิมพ์.